

Impressions en primera persona

He llegit *De pedra i os*, de Bérengère Cornut (Més Llibres). Com si de colp m'hagueren deixat caure en un iglú... Aquesta ha estat l'extraordinària sensació experimentada durant la lectura. M'ha resultat absolutament màgic, el món que hi descriu i com ho fa. Està escrit amb tanta sensibilitat i amb tanta estima per aquell poble inuit, que per moments fa l'efecte que ella n'és una més. La narració en primera persona de les peripècies i desventures d'una dona esquimal que es queda òrfena al bell mig de l'Àrtic resulta d'allò més corprendor i viu que he llegit darrerament. No és gens fàcil traslladar aquella sensació d'humanitat, de vida a dins de l'iglú, de caça i de pesca, de menjar aliments crus, d'estar exposada als perills infinits d'aquell ecosistema feréstec. Cornut ho fa amb senzillesa i elegància, amb una prosa segura i alhora poètica.

L'escriptor sovint ha de decidir si vol narrar en primera persona o en tercera. Si es parla des de la memòria del narrador, o bé si es desenvolupa una veu impersonal, i alhora totpoderosa, que explica la història. Fins i tot si hi ha aquell monòleg interior, flux de consciència, que tant practicava Faulkner, trencant tots els esquemes narratius. De vegades, la primera persona és quasi imposada (les *Memòries d'Adrià* o *Borja Papa*), però altres la història varia en funció de la tria, perquè tot i donar peu a la confiança íntima, també produeix limitacions en el transcurs de la història. Com ara des del moment que Cornut tria la primera persona sabem per força que la prota-

MARTÍ
DOMÍNGUEZ
@MartíDominguezR

gonista sobreviurà a l'Àrtic, salvarà la vida, malgrat passar-les de tots els colors.

En la darrera novel·la de Kazuo Ishiguro, *La Klara i el Sol* (Anagrama), el narrador (en aquest cas la narradora) és un robot. Un robot que escriu, que explica *la seua història*. Allò és absolutament extravagant, que la veu literària sorgisca d'una màquina, per molt sofisticat que siga el *software* d'aquesta. És clar que la prosa que desenvolupa Ishiguro es prou planera i senzilla. Ningú no espera que Klara (la robot que busca el sol desesperadament per tal de nodrir-se) desenvolupe un pensament transcendent i poètic, per molta empatia que tinga envers els humans. Això fa que la prosa siga particularment esquelètica, absolutament funcional. El mateix li passava a *Màquines com jo* (Anagrama), de Ian McEwan, on l'escriptor s'enfronta a un robot, de nom Adam, que arriba a ser sensible, a tenir consciència, que arriba a *ser*. Les similituds entre les dues novel·les són notables i també els possibles

defectes: per molt que els dos autors s'encaparren a fer-nos simpàtics aquests robots, al lector li resulta ben complicat arribar a sentir una profunda empatia per ells.

En canvi, *De pedra i os*, una novel·la d'una escriptora pràcticament novella, ens transporta a un univers molt més fantàstic i vibrant que el dels robots. Aquelles nits blanques, aquells iglús blavencs, aquella toponímia estranya, aquells noms per al vent (Neqqajaak) i per a tants elements que els envolten. Els robots d'Ishiguro i de McEwan ens parlen des de la sofisticació tecnològica, i allò que ens diuen és insípid com una amanida sense sal. Els esquimals de Cornut, en canvi, alimentant-se de musclos i crustacis, lluitant contra el gel, i sobrevivint a les tensions entre ells, projecten de seguida una història èpica, plena de moments literàriament fel·lços. Perquè la naturalesa humana és infinita, i mai la tecnològica se li podrà apropar, per molt que el protagonista parles en primera persona i digui "jo, robot".

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR